

Farmabedrijven moeten naar maatschappelijke zorgplicht handelen

Jan-Koen Sluijs is advocaat en public interest lawyer en Brigit Toebes is hoogleraar gezondheidsrecht, RUG. Zij zijn betrokken bij Stichting Farma ter Verantwoording.

Farmabedrijf Leadiant is ‘Het zwarte schaap van de farmaceutische industrie’, zo kopte het FD (FD, 13 september). Het bedrijf maakte zijn medicijn CDCA wel 500 keer duurder dan de oorspronkelijke kostprijs. Leadiant is de naming-and-shaming nu beu en bijt van zich af. Is de verontwaardiging terecht?

Farmabedrijven zijn multinationals die mogen streven naar winst. Hun producten worden onderworpen aan kwaliteits- en veiligheidsregelgeving, en zij beschikken vaak over exclusiviteitsrechten die hun tijdelijk een monopolie op hun product geven. Dat farmabedrijven hierdoor hoge winsten kunnen maken behoeft dus geen verbazing.

Maar de behoefte aan nieuwe en effectieve geneesmiddelen zorgt ervoor dat de maximale vraagprijs is gebaseerd op de waardering van de effecten die het medicijn beoogt te brengen, de *willingness to pay*. Farmagigant Johnson & Johnson was er in een radio-interview open over: een gezond mensenleven is veel waard; voor de persoon zelf en voor de samenleving, die mogelijk zorgkosten bespaart.

Toch is dit prijsmodel niet geschikt voor medicijnen, omdat het in de praktijk tot een prijs leidt die de samenleving nog maar net kan dragen. Dit is ook een verklaring waarom medicijnprijzen in landen zo sterk van elkaar kunnen verschillen. Het leidt vrijwel altijd tot een hogere medicijnprijs dan wanneer deze zou zijn gebaseerd op de kosten plus een redelijke winstmarge. En omdat zorg met elkaar concurreert om hetzelfde budget — en de vraag naar zorg onbegrensd is — biedt het ‘kosten-plus’-model de eerlijkste verdeling van zorg in een samenleving.

De verontwaardiging van Leadiant is dus niet terecht vanuit het perspectief dat zorg eerlijk(er) moet worden verdeeld, en het bedrijf met zijn extreme prijs zorg verdringt.

Farmabedrijven moeten open worden over hun kosten en winstmarge. Dat heet verantwoording en is niet in strijd met het mededingingsrecht, zoals wel wordt beweerd. Het past bij hun maatschappelijke zorgplicht om toegang tot hoogwaardige zorg mogelijk te houden. Niet alleen Leadiant, maar alle farmabedrijven moeten deze verantwoordelijkheid nemen; er is niet één zwart schaap, maar een weide vol.